

Asia: VN/23277/2021

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisen suoritteiden maksullisuudesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko suoritteet jaoteltu tarkoituksenmukaisesti?

THL katsoo, että suoritteet on jaoteltu tarkoituksenmukaisesti Findatan tarjoamien palveluiden mukaisesti.

THL huomioi, että hienojakoisempi jaottelu erityisesti lupamaksujen osalta on tarpeen, sillä lupien välillä voi olla merkittäviä eroja lupakäsittelyyn vaaditussa työmäärässä. Asetuksessa oleva suoritteiden jaottelu johtaa tilanteeseen, jossa yksinkertaisten lupien käsittelymaksulla tuetaan monimutkaisten lupien käsittelyä.

Findatan tarjoama etäkäyttöympäristö ja siihen liittyvät asiantuntijapalvelut on määritelty liiketaloudellisesti hinnoiteltavaksi. Perusteet liiketaloudelliselle hinnoittelulle on selkeät. Muut toimijat voivat tarjota tietoturvallisia käyttöympäristöjä, jotka noudattavat Findatan antaman määräyksen vaatimuksia.

Ovatko eri suoritteista perittävät maksut ymmärrettäviä ja oikeudenmukaisia?

Asetusluonnoksen perustelumuiustiossa todetaan, että Findatan kustannusrakenne antaisi perusteet suuremmille hinnankorotuksille kuin mitä asetuseruonnokseen on kirjattu. Kustannusrakennetta ei ole tarkemmin kuvattu. Lausuntomateriaalin perusteella ei voi siis arvioida kustannuksen muodostumisen perusteita tarkasti.

Tietolupia koskevien päätösten maksun korotus kasvattaa kynnystä arvokkaiden sosiaali- ja terveystietojen hyödyntämiseen tutkimuksessa. Korotus pienentää eri tutkimusryhmien ja yksittäisten tutkijoiden kykyä hakea lupaa, sillä tutkimuksen rahoitus ei ole riittävää.

THL huomioi, että opinnäytetöihin liittyvien päätösten hinnat ovat yhä matalammat kuin ennen Findatan toiminnan käynnistymistä.

Onko omakustanteisesti perittävä maksu ja tuntihinta Findatan työstä ymmärrettävä?

Omakustanteisesti perittävä maksu työstä on ymmärrettävä erityisesti lupakäsittelyyn liittyvissä viranomaistehtävissä. Aineistojenmuodostamisessa ja erityisesti tietopyyntöjen tulosaineistojen muodostamisessa suhteellisen matalaksi määritelty tuntihinta rajoittaa mahdollisuuksia täydentää Findatan tuotantokapasiteettia esimerkiksi ostopalveluiden avulla. Findatalla on tehtävään yksinoikeus, mikä edellyttää perittävästä maksusta säättämistä. Samalla maksu rajoittaa käytössä olevia tuotantotapoja.

Muut asetusluonnosta koskevat huomiot

THL katsoo, että ehdotetut maksukorotukset eivät riitä turvaamaan Findatan taloudellisia toimintaedellytyksiä. Maksukorotukset voivat kuitenkin johtaa siihen, että tulotaso pienenee, mikäli kysyntä laskee niiden seurauksena.

THL ehdottaa, että

- 1) Findatan jo nyt asiakkaiden korkeiksi kokemia maksuja ei koroteta asetusluonnoksen mukaisesti, jolloin Findatan toimintamenoja katettaisiin enenevästi valtion budjetista
- 2) Findatan neuvontapalvelun hinnoittelua tarkastellaan siltä osin, että lupamaksuun sisältyy rajattu tuntimäärä neuvontapalvelua. Syvällisempi neuvonta laskutetaan asiakkaalta omakustanteisen tuntihinnan perusteella. Tällöin vaativissa tilanteissa Findatalla on oikeus laskuttaa toteutuneiden kustannusten mukaan.
- 3) Findatan lupakohtaisia maksuja tarkasteltaisiin niiden kompleksisuuden suhteen ja tunnistettaisiin mahdollisesti eri maksuluokat esimerkiksi yhdistettävien aineistojen tai rekisterinpitäjien lukumäärän perusteella
- 4) Findatalle luotaisiin kaksi maksukategoriaa a. akateemiset ja b. muut

Yrttiaho Aleks
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL